

3. POGLAVLJE

Djelovanje

Sadržaj ovog poglavlja

Djelovanje269

Potreba za djelovanjem269

Neki jednostavni koraci prema aktivizmu270

 Istražite; budite informirani270

 Učinite svoj rad javnim272

 Udružite snage s drugom organizacijom273

 Postizanje rezultata275

Osmišljavanje plana djelovanja276

 Što ti misliš o tome?276

 Kamo želite stići?277

 Kako to postići?278

Djelovanje

Potreba za djelovanjem

Odgoj i obrazovanje za ljudska prava djelomično se odnosi na razvijanje stavova poštivanja ljudskih prava. Međutim, on je više od toga, jer bez obzira koliko mi, naše kolege ili prijatelji poštujemo ljudska prava, ipak živimo u svijetu u kojem se svugdje oko nas krše ljudska prava. Mi, nažalost, ne možemo samo odgojem i obrazovanjem zaustaviti kršenje ljudskih prava - u svakom slučaju, ne u kratkom vremenskom periodu.

Mladi uočavaju ovaj problem, što ponekad čak može i otežati naša odgojno-obrazovna nastojanja. Jer, koja je korist znati sve o Općoj deklaraciji o ljudskim pravima ako se u stvarnom životu nitko na nju ne obazire? Koja je korist u prepoznavanju kršenja ljudskih prava ako ne možemo ništa učiniti da ih zaustavimo? I koja je korist u suosjećanju s patnjama žrtava ako je to samo dodatak boli koju je uzrokovalo to kršenje?

Poticanje mladih na suzbijanje svih oblika kršenja ljudskih prava nije važno samo zato što mladi stvarno mogu dovesti do promjena u svijetu. Važno je i zato što je to nešto što mladi žele doživjeti. To može biti osnažujuće, ohrabrujuće i motivirajuće za njih jer će shvatiti da njihove akcije mogu donijeti promjene; to može oživotvoriti ljudska prava na takav način na koji to niti jedna druga aktivnost ili poduka ne bi uspjela.

Koje metode možemo koristiti?

Drugi je dio ovog poglavlja posvećen konkretnim koracima koje možete poduzeti sa svojom skupinom. Sukladno uvodu, razmatramo neke jednostavne korake koji vode prema djelovanju: niz manjih aktivnosti koje se mogu koristiti za slanje snažne poruke. Razvrstane su u četiri kategorije:

1. Budite informirani.
2. Učinite svoj rad javnim.
3. Udružite snage s drugom organizacijom.
4. Postizanje rezultata.

Ovo kategoriziranje više pomaže organizacijskim svrhama nego označavanju bilo kakvog određenog slijeda ili niza događaja, iako se stupanj uključenosti povećava od jedne kategorije prema drugoj. Međutim, kategorizaciju ne treba shvatiti sasvim doslovno jer mnoge od navedenih aktivnosti zapravo pripadaju u više kategorija. Važno je da se one mogu provoditi s vrlo malo priprema, nezavisno jedna o drugoj.

Prijedlozi za djelovanje sami po sebi nisu radikalni, i vrlo je vjerojatno da ste već mnoge i sami koristili u svom radu - u kreiranju plakata, u raspravama, u organiziranju kulturnih događaja, u susretima s raznim organizacijama, u pisanju pisama itd. No, ove jednostavne metode zapravo su iste one koje koriste profesionalni aktivisti jer su se pokazale vrlo učinkovitim.

Zapravo, možete koristiti gotovo svaku metodu! Ono što vaš rad sa skupinom svrstava u kategoriju djelovanja zapravo su ciljevi koje si postavite i granice do kojih ćete svoj rad provoditi u zajednici.

"Ono što radiš može se činiti strašno nevažno, ali je strašno važno da to ipak uradiš."

Mahatma Ghandi

"Onaj tko prihvati zlo, a da mu se ne suprotstavi, zapravo surađuje s njim."

Martin Luther King

"Ako uzvikneš 'Naprijed!', moraš dati i preciznu uputu o smjeru kretanja. Zar ne vidiš da će, ukoliko to ne učiniš, a zahtijevaš istu stvar i od svećenika i od revolucionara, i jedan i drugi krenuti u potpuno suprotnim pravcima?"

Anton Čehov

Planiranje

Treći dio poglavlja bavi se učinkovitim planiranjem. Planiranje dolazi prvo. Bez obzira na to što radite, potrebno je unaprijed sve pažljivo isplanirati. Međutim, ovaj smo dio uključili ne toliko da vam pomogne u provedbi neke od pojedinih aktivnosti, već da pomogne u razvoju strategijskog pristupa u vašem djelovanju onda kada članovi skupine bolje shvate problem kojim se bave. Ako i kada se skupina pokaže spremnom da primijeni sustavniji pristup, vjerojatno će biti korisno proučiti vježbe planiranja i proraditi neke od njih. Vježbe će pomoći skupini da preciznije definira i formulira ciljeve koje nastoji postići. Što u tome bude bolja, veće su joj šanse za uspjeh.

Dopustite sudionicima da iznose svoje vlastite prijedloge jer će oni vjerojatno pronaći ideje koje više odgovaraju njihovim vještinama, te će stoga imati i bolji učinak.

Neki jednostavni koraci prema aktivizmu

Istražite; budite informirani

Nitko ništa ne može učiniti ukoliko ne zna što se događa. Biti informiran jedan je od najvažnijih koraka za učinkovito djelovanje koji će dovesti i do ideja za razne aktivnosti koje možete provoditi. Nemojte misliti da je potraga za informacijama nužno suhoparna i statična aktivnost: informacije se nalaze svuda oko nas pa moramo biti maštoviti u korištenju različitih izvora.

Otkrijte što se događa na lokalnoj razini

- Potražite lokalne i nacionalne novine koje sadrže priče o kršenju prava.
- Razgovarajte s ljudima na koje se te priče odnose o pitanjima koja vas posebno zanimaju ili uznemiruju: je li netko već nešto poduzimao u vezi s tim?
- Napravite zidni kolaž o različitim slučajevima, povezujući one koji se bave istim pravima; pratite što se s njima događa.
- Raspravite sa skupinom o mogućim načinima rješavanja tog problema.
- Razgovarajte s članovima manjina ili obespravljenih skupina te otkrijte koji su njihovi interesi.

Što se događa? Gdje?

Kakvo je stanje u vašoj državi u usporedbi s drugima?

- Istražite koje je međunarodne ugovore vaša država potpisala te što ti ugovori sadrže.
- Istražite pokazuju li međunarodne nevladine organizacije za ljudska prava (kao što su Amnesty International, International Federation of Human Rights Leagues ili Human Rights Watch) ikakvu trenutnu zabrinutost za vašu državu.
- Istražite što vlada poduzima s tim u svezi.
- Istražite koje se postojeće nevladine organizacije u vašoj državi bave sprječavanjem kršenja ljudskih prava.

Otkrijte što se događa u svijetu

- Odlučite koja vas pitanja ljudskih prava najviše zabrinjavaju i istražite u kojim su dijelovima svijeta ta prava posebno ugrožena.
- Označite na karti svijeta mjesta na kojima se ta prava krše.
- Uzmite u obzir određenu državu ili regiju (ne vlastitu) i istražite koji su glavni izvori kršenja prava u tom području.
- Otkrijte koje organizacije poduzimaju nešto u svezi s tim te stupite s njima u kontakt radi detaljnijih informacija.
- Potražite internetske stranice ili publikacije međunarodnih nevladinih i međudržavnih organizacija (Vijeće Europe, UN, UNDP, UNHCR, itd.).

Djelovanje

Primjer: Provedite anketu u svom susjedstvu.

Anketa može biti važan način ostvarivanja kontakta s vašom lokalnom zajednicom ukoliko želite poduzeti učinkovite mjere. Možete ispitati situaciju promatrajući kako ljudi reagiraju na određeno pitanje: to će vam pomoći da se odlučite o smjeru u kojem ćete djelovati i koji će biti ostvariv u vašoj zajednici. Komuniciranje s ljudima iz vaše zajednice dobar je način za upoznavanje javnosti s vašim radom, za informiranje drugih i ujedno osiguravanje dodatne potpore. Svaka se anketa također može kombinirati s nekom konkretnom akcijom.

Koliko ste dobro upoznati sa stajalištima ljudi u svojoj zajednici?

Koga možemo pitati?

Anketa se može provesti:

- među ljudima koje poznajete - vaši prijatelji i obitelji;
- u vašoj školi - s učenicima i učiteljima (ili oboje);
- na ulici;
- s manjinskim skupinama ili obespravljenim zajednicama;
- među drugim skupinama mladih;
- među poduzećima;
- ubacivanjem anketnih listića u poštanske sandučice (koje ćete kasnije prikupiti).

Što možemo istraživati?

Anketu možete provesti na nekom od sljedećih područja. Pogledajte aktivnost "Glasovati ili ne" na 238. stranici koja će vam pružiti dodatne informacije o tome kako treba provesti određenu anketu.

- Istražite što ljudi znaju o ljudskim pravima:
Jesu li svjesni svojih prava u slučaju uhićenja?
Jesu li ljudi svjesni da smo pred zakonom svi jednaki bez obzira na naše podrijetlo, boju kože, spol, vjersku, nacionalnu ili etničku pripadnost ili neka druga razlikovna obilježja?
Jesu li upoznati, na primjer, s određenim zakonom o kojem se trenutno raspravlja?
Znaju li što im stoji na raspolaganju ukoliko se njihova prava krše?
- Istražite što oni smatraju važnim:
O kojim ljudskim pravima najviše brinu u svakodnevnom životu?
Gdje se, po njihovom mišljenju, prava najviše krše?

Zabrinjavaju li ih određena pitanja ili kršenja prava?

Jesu li ikada reagirali na određeni problem?

- Istražite bi li ljudi bili spremni reagirati na neki od određenih problema:

Bi li učinili nešto kako bi izrazili svoje nezadovoljstvo?

Jesu li spremni sudjelovati u uličnom prosvjedu?

Bi li potpisali peticiju za...?

Jesu li voljni napisati (ili potpisati) pismo upućeno nekom od vladinih dužnosnika?

Koji vas problemi zabrinjavaju? Jeste li voljni poduzeti nešto s tim u svezi?

Učinite svoj rad javnim

Svaka je reklama dobra reklama.

Aktivizam općenito djeluje snagom brojeva. Političari diljem svijeta moraju voditi računa o velikim brojevima - zato što nijedan pojedinac nije moćniji od dovoljno velike mase ljudi. Stoga što više ljudi okupite, veće su mogućnosti za postizanje pozitivnog rezultata.

Međutim, ljudi žive užurbano i neće uvijek biti voljni posvetiti dio svog vremena i energije za nešto što ih se neposredno ne tiče. Stoga ćete ih prvo morati informirati i zainteresirati; pronaći načine kako ih pridobiti da sjednu i obrate pažnju na ono što želite reći. Nasmijte ljude, navedite ih da stanu i pogledaju - čak ih pokušajte šokirati. Vi želite privući pažnju na sebe!

- Načinite plakat ili niz plakata kako biste privukli pažnju na određeni problem. Organizirajte izložbu i pozovite prijatelje i obitelj.
- Napravite internetsku stranicu na kojoj ćete publicirati rad vaše skupine u području ljudskih prava.
- Organizirajte skupinu za raspravu na internetu i obavijestite svoje prijatelje. Pokušajte uključiti ljude iz različitih država.
- Načinite vlastiti videozapis ili organizirajte dramsku predstavu na temu ljudskih prava (pogledajte aktivnost "Vrijeme za glumu" na 86. stranici).
- Napišite pjesmu, mjuzikl ili vlastitu dramu i izvedite je!
- Organizirajte javnu debatu na aktualnu temu o ljudskim pravima; pozovite prijatelje da vam se pridruže.
- Načinite informacijske letke koji se odnose na temu ljudskih prava; podijelite ih na ulici ili ih ubacite u poštanske sandučice.
- Napišite članak u lokalnim ili nacionalnim novinama.
- Uključite se osobno u odgoj i obrazovanje za ljudska prava! Stupite u kontakt sa skupinama mladih ili lokalnim školama kako biste vidjeli žele li oni da im predstavite svoj rad.

Akcija

Primjer: Pokušajte zainteresirati novinare

Hoće li druge ljude zanimati događaj koji želite organizirati? Kako ih možete navesti da pročitaju članke o tom događaju?

Ako planirate organizirati neki događaj, pokušajte putem lokalnih novina, radija i televizije informirati javnost o svojoj aktivnosti. Uvijek je bolje zapisati ono što želite reći jer time štedite novinarima vrijeme. Vjerojatno će radije upotrijebiti materijal koji se nalazi ispred njih, nego vas osobno doći intervjuirati. Tako su i veće mogućnosti da će objavljeni podaci biti točno navedeni.

Zapamtite:

- Zapis neka bude kratak, bez žargona i kratica.
- Napišite kratak, efektan naslov koji sažima bit vašeg teksta.
- Prvi odlomak treba sadržavati osnovne detalje: tko, što, kada, gdje i zašto.
- U drugom odlomku detaljnije objasnite što radite.
- U trećem odlomku možete navesti svaku dodatnu ili temeljnu informaciju.
- Ne zaboravite navesti: "Za sve daljnje upute, obratite se..." na kraju teksta.
- Natipkajte tekst na jednoj stranici papira koristeći dvostruki prored.

"Za mene je odgoj i obrazovanje za ljudska prava kada u radu s mladim homoseksualnim osobama razgovaram o njihovom životu, njihovim osjećajima, o normalnim pitanjima."

Martin Krajcik, volonter, sudionik na Forumu o odgoju i obrazovanju za ljudska prava

Udružite snage s drugom organizacijom**Provedite anketu o nevladinim organizacijama koje djeluju u vašoj državi (ili regiji)**

- O nevladinim se organizacijama možete raspitati tako što ćete nabaviti popis neprofitnih organizacija koje su registrirane kod vaših lokalnih vlasti ili u odgovarajućem ministarstvu. Potražite ih na internetu ili posjetite lokalnu knjižnicu. Ako poznajete neku od organizacija koje djeluju na vašem području, ona će vas moći uputiti drugim organizacijama.
- Ne zaboravite istražiti koje međunarodne nevladine organizacije djeluju u vašoj državi ili koje pokazuju posebno zanimanje za vašu državu.
- Ne zaboravite istražiti i organizacije koje sebe nužno ne nazivaju "organizacijama za ljudska prava". Proširite znanje o ljudskim pravima i upoznajte se s nekom skupinom koja radi s invalidnim osobama, s obiteljima koje imaju niska primanja, sa žrtvama obiteljskog nasilja ili se bavi zaštitom okoliša.
- Pokušajte se sastati i porazgovarati s nekim tko radi u nekoj od nevladinih organizacija kako biste saznali što više o njihovom radu; ili ih pozovite da vas posjete i razgovaraju s vašom skupinom.
- Napravite tablicu različitih nevladinih organizacija koje djeluju na vašem području; zabilježite ljudska prava koja oni obrađuju, metode koje koriste, geografsko područje koje obuhvaćaju te broj zaposlenika i volontera.

Organizacija	Broj zaposlenika (volontera)	Tipovi prava	Metode	Područje koje pokrivaju	Dobrovoljci potrebni za...
"Greenia"	5 (6)	okoliš	provođenje kampanja, obrazovanje	lokalno	masovne proteste
"Amnesty International"	2 (12)	građanska i politička	stvaranje lobija, provođenje kampanja, pisma	međunarodno	pisanje pisama
"Women are Right!"	10 (8)	prava žena	obrazovanje, skloništa za žene	državno	podjelu letaka

Ponudite se da volontirate u lokalnoj organizaciji

Mnoge organizacije imaju timove volontera koji su voljni podijeliti s vama iskustvo iz prve ruke u zamjenu za vašu povremenu volontersku pomoć. Na ovaj se način mladima može dati prilika da rade s profesionalnim aktivistima u određenom području ljudskih prava te da tako steknu korisno iskustvo, kao i uvid u rad trećeg sektora.

Međutim, morate biti svjesni da će neke organizacije biti oprezne pri zapošljavanju novih volontera, bar u početku, kada će uz njih neko vrijeme morati biti netko od stalno zaposlenih osoba.

Budući volonteri, prije negoli im se priključe, moraju imati na umu sljedeće:

- Mogu li odvojiti slobodno vrijeme za volontiranje?
- Koliko mogu biti predani poslu? Mogu li organizaciji kojoj se žele priključiti na bilo koji način jamčiti da će biti pouzdani u svom radu?
- Koje vještine posjeduju? Što bi mogli ponuditi jednoj takvoj organizaciji?
- Čime se ta organizacija bavi? Jesu li zainteresirani za rad te organizacije?
- Što žele postići volontiranjem u toj organizaciji? Jesu li o tome raspravljali s organizacijom?

Priključite se lokalnoj skupini za ljudska prava ili pokrenite vlastitu

"Amnesty nas potiče na igru. Glazba dopire do ljudi i poruka je jasna: možete napisati pismo ili poslati razglednicu. Što više dajete, više dobivate."

Bono, U2

Amnesty International je organizacija koja se oslanja na rad tisuća volontera diljem svijeta. Možda će joj se pojedinci u vašoj skupini poželjeti priključiti ili ćete vi pokrenuti vlastitu inicijativnu skupinu. Pri tome biste od ove organizacije dobili materijale i podršku, a vi biste im zauzvrat pomogli u njihovim kampanjama i lobiranjima.

Ako želite više informacija, stupite u kontakt s ogrankom Amnesty Internationala u vašoj državi, ukoliko postoji. Ili se obratite u International Secretariat, 1 Easton Street London, WC1X, UK; ili posjetite internetsku stranicu www.amnesty.org.

The International Federation of Human Rights Leagues (FIDH) prva je međunarodna organizacija za ljudska prava (osnovana 1922. godine), a njezina je svrha unaprijediti provođenje svih prava koje je definirala Opća deklaracija o ljudskim pravima i ostali međunarodni instrumenti koji štite ljudska prava. Ova je organizacija zapravo mreža stručnosti i solidarnosti i pokriva više od 105 organizacija u 86 država te daje vjerodostojne izvještaje o kršenju prava u mnogim državama.

Možete početi s radom tako da najprije provjerite postoji li u vašoj državi društvo za ljudska prava koje je povezano s FIDH-om, organizacijom od koje ćete zatražiti materijale za rješavanje određenih pitanja u vašoj sredini, regiji, državi. Na internetskoj stranici www.fidh.org možete naći adrese nacionalnih društava i ujedno pogledati njihove izvještaje.

Prikupljanje financijskih sredstava za neku od nevladinih organizacija

Jedan od načina na koji možete pomoć nekoj organizaciji za ljudska prava - što ona vjerojatno neće odbiti - pomoć je u prikupljanju financijskih sredstava za njihove aktivnosti. Prije nego se upustite u organiziranje prikupljanja sredstava, trebete stupiti u kontakt s određenom NVO-om i provjeriti znaju li oni što namjeravate i kako ćete to učiniti. Potražite njihov savjet. Neke organizacije imaju stroga pravila o prikupljanju financijskih sredstava i mogu odbiti sredstva prikupljena na njima neodgovarajući način.

Razmislite o mogućnostima svoje skupine i najučinkovitijem načinu skupljanja sredstava u svojoj zajednici. Olujom ideja istražite mogućnosti, te s članovima skupine raspravite koja bi im varijanta najviše odgovarala.

Možete li koristiti ove metode kako biste prikupili novac za aktivnosti svoje skupine?

- Organiziranje sponzoriranih događaja (utrke, plivanje itd.).
- Izrada i prodaja vlastitih proizvoda i rukotvorina.
- Organiziranje plesne večeri ili kulturnog događaja za koji ljudi moraju platiti ulaznice.
- Prodaja nekorištenih stvari, prodaja raznih predmeta u dobrotvorne svrhe, sajam itd.
- Osobno obraćanje ljudima, u svrhu prikupljanja dobrotvornih priloga.
- Organiziranje tombola.
- Sudjelovanje u akcijama prikupljanja sredstava koje organiziraju neke druge dobrotvorne organizacije.

Postizanje rezultata

Ovaj se odlomak bavi određenim brojem aktivnosti sa specifičnim ciljevima od kojih se, u pravilu, očekuju brzi rezultati. To su najčešće jednokratne akcije te ćete ih iz tog razloga morati posebno pažljivo planirati s vašom skupinom. Aktivnost koja ne postigne željene specifične rezultate može biti vrlo obeshrabrujuća. Stoga se morate pobrinuti da svaki korak bude unaprijed vrlo pažljivo isplaniran. Pogledajte dio *Organiziranje*, na 278. stranici, koji će vam pomoći osmisliti plan djelovanja.

Pametno bi bilo popratiti vaše napore nekim oblikom reklame jer će to vjerojatno imati veći učinak.

Primjeri:

- Organizirajte ulični prosvjed kako biste zainteresirali javnost za pojedine slučajeve kršenja ljudskih prava. Javnost je možda zainteresirana za određeni novi zakon, planove za izgradnju tvornice u zaštićenom području, neetično poslovanje poznate tvrtke, kršenja prava određene manjinske skupine, za odluku lokalnog gradskog vijeća da se zatvori javna zgrada i sl. Razmislite o načinu na koji ćete prenijeti svoju poruku i kojoj ćete ciljanoj skupini istu uputiti.
- Organizirajte tematsku javnu raspravu. Jedan je od načina na koji ćete nešto promijeniti da navedete ljude da vas slušaju. Na tematskoj javnoj raspravi, utjecajni bi ljudi kao što su vijećnici, poslovni ljudi, upravitelji škola i vodeći ljudi u zajednici trebali sjediti na povišenom mjestu i odgovarati na pitanja mladih ljudi. Razmislite koga biste pozvali na tematsku javnu raspravu za odrasle te im uputite pismene pozive. Raspravite koga biste htjeli pozvati na tematsku javnu raspravu za mlade i olujom ideja načinite popis pitanja koja bi oni trebali postaviti.
- Unaprijedite vaš lokalni okoliš. Razmislite kakav okoliš želite i raspravite na koje načine vi možete doprinijeti ostvarenju tog cilja. Čišćenje gradskih površina, sadnja drveća i cvijeća, čišćenje jaraka i ribnjaka može biti početna aktivnost kojom ćete postići zadovoljavajuće rezultate koristeći minimalna sredstva. Imate li ambicioznije ciljeve, razmislite o uključivanju drugih članova zajednice u vaš projekt ili o upućivanju prijedloga vašem gradskom vijeću.
- Ponudite pomoć skupini ili članovima populacije kojoj je potrebna pomoć - ovo može biti pomoć starijima, invalidnim osobama, skupinama s malim prihodima, manjinskim skupinama itd. Možda ćete htjeti prikupiti sredstva za određenu namjenu, pomoći u nabavci odjevnih predmeta ili namirnica; unaprijediti profil skupine; pomoći im u lobiranju vlade za njihov interes ili im jednostavno možete ponuditi svoje društvo i moralnu podršku.
- Napišite pismo vladinim dužnosnicima, vašim zastupnicima u predstavničkim tijelima, predsjedniku države, poslovnoj zajednici, raznim novinama ili drugim zainteresiranim stranama, izražavajući pri tome svoje stajalište kada se radi o ljudskim pravima. Ovo je omiljeni način rada organizacije Amnesty International i učinkovit način na koji možete onima koji su odgovorni dati do znanja da je javnost zainteresirana za određena pitanja.
 - Pripazite da se pravilno obratite osobi kojoj pišete pismo.
 - Započnite pismo ključnom porukom.
 - Objasnite tko ste i koga zastupate.
 - Navedite kako se na oslovljenu osobu može računati.
 - Navedite maksimalno tri točke i svaku potkrijepite jasnim argumentima.
 - Ponovite vašu poruku na kraju pisma.
 - Navedite kakvu biste akciju htjeli da oslovljena osoba poduzme.

"Ne tražite vođe; učinite to sami, osobno".

Majka Tereza

"Sreća ovisi o slobodi, a sloboda ovisi o hrabrosti."

Tukidid

"Chi Wen Tze je uvijek triput promislio prije negoli je djelovao. Dvaput bi bilo dovoljno."

Konfucije

Osmišljavanje plana djelovanja

Općenito gledano, dobar aktivizam zahtijeva dobro planiranje. To ne znači da *morate* početi osmišljavanjem generalnog plana; ako ste jasno odredili ciljeve, možete isprobati neke od predloženih akcija navedenih u ovom poglavlju, s relativno malo pripreme. Međutim, planiranje u skupini će vam pomoći da se usmjerite točno na ono što želite i što ste u stanju postići te da odaberete najbolji način postizanja rezultata. Za postizanje ambicioznijih ciljeva, savjetujemo vam da ovo bude prvi korak jer ukoliko neka akcija ne postigne željeni rezultat, može doći do obeshrabrenja. Morate se pobrinuti da prvi korak koji poduzmete bude učinkovit.

Pokušajte u radu s vašom skupinom slijediti ove četiri faze:

1. Otkrijte koje je vaše mišljenje: napravite SWOT analizu za vašu skupinu.
2. Odlučite kojim se problemom želite baviti i koje rezultate želite postići.
3. Razmislite o najboljem načinu na koji ćete pristupiti problemu, uzimajući u obzir mogućnosti skupine.
4. DJELUJTE!

Što vi mislite o tome?

SWOT analiza je učinkovit način otkrivanja karakteristika vaše skupine i određenih okolnosti izvan nje koje mogu utjecati na ono što želite postići.

"Pravo znanje je spoznaja opsega našeg neznanja."

Konfucije

SWOT analiza (primjer)

U čemu leži snaga naše skupine?

- Velika je!
- Imamo dosta vremena - i spremni smo nešto učiniti.
- Mišin je otac političar.
- Mjesto na kojem se sastajemo u centru je grada.
- Gabrijela je sposobna održati javni govor.
- Bojka ima računalo.

Koje su slabosti naše skupine?

- Previše vođa!
- Nemamo novaca.
- Veoma malo djevojaka.
- Nikada do sada nismo radili ništa slično.
- Neki od nas žive daleko od centra grada.
- Kao skupina ne surađujemo uvijek dobro.

Koje mogućnosti postoje izvan skupine?

- Na vijestima se mnogo govorilo o ljudskim pravima.
- Dolaze izbori.
- Dostupne su donacije za projekte koji se bave izbjeglicama.
- U susjednom gradu djeluje ogranak organizacije Amnesty International.
- Imamo novu gradsku dvoranu koja bi bila dobra za organiziranje nekog kazališnog događaja.

Koje su vanjske prijetnje našim aktivnostima?

- Ekonomska je situacija nesigurna.
- Neki od nas uskoro imaju ispitne rokove.
- Vijeće prijeti da će zabraniti javna sastajanja.
- Postoji negativno raspoloženje prema izbjeglicama jer se zapošljavaju na radnim mjestima u lokalnoj sredini.
- Prohladno je da bismo nešto radili vani.

Akronim SWOT znači:

Strength (snaga): ono u čemu je vaša skupina dobra.

Weaknesses (slabosti): ono u čemu vaša skupina nije toliko dobra.

Opportunities (mogućnosti): mogućnosti izvan skupine koje biste mogli iskoristiti.

Threats (prijetnje): vanjski čimbenici koji bi mogli zasmetati u onome što želite postići.

Podijelite skupinu u četiri manje radne skupine te svakoj dajte zadatak da analizira koje su njihove: snage, slabosti, mogućnosti, prijetnje. Nakon toga združite sve četiri skupine i zajedno analizirajte zaključke.

Gore navedeni dijagram primjer je cjelovite analize koji vam može pomoći u razvijanju ideja, no nemojte ga se slijepo pridržavati! Vaša je skupina jedinstvena i nju će karakterizirati druge snage (i slabosti) koje trebate sami spoznati.

Kamo želite stići?

Koju temu želite obraditi? Postoje li neke vidljive nepravde koje želite ispraviti ili će to biti općeniti protest protiv kršenja ljudskih prava?

Iznalaženje rješenja olujom ideja

Ako ste sa skupinom radili neke od primjera iz ovog priručnika, možda članovi vaše skupine već imaju neke ideje. Ako tek započinjete, možete ih potaknuti prijedlozima koje nudimo (ili nekim vašim). Pokušajte im dati poneke informacije o svakoj temi te zatražite da ih samostalno istraže prije negoli se ponovo nađete i odlučite o prioritetima.

Popis problema koje predlažemo:

- Smrtna kazna u mojoj državi
- AIDS na afričkom kontinentu
- Dotrajala nuklearna elektrana
- Negativni stavovi prema izbjeglicama
- Dječja radna snaga
- Sloboda tiska u nekoj državi/mojoj državi
- Prava manjina na obrazovanje na njihovom vlastitom jeziku
- Nasilje u obitelji

Prava kojih skupina u vašem društvu najviše se krše?

Ukoliko je skupina spremna i ukoliko ste već neka pitanja detaljno obradili, možete započeti sastavljanjem popisa tema koje ih zanimaju. Napravite u tu svrhu oluju ideja. Koja pitanja najviše zanimaju članove skupine?

Pokušajte smanjiti popis na 3 - 4 teme birajući pri tome one koje su im najbliže i za koje je realno očekivati da će ih skupina moći obraditi. Ukoliko se članovi skupina ne mogu zajednički dogovoriti, odluku trebate donijeti glasanjem. Dajte svakom od njih tri glasa, koja mogu upotrijebiti kako žele: mogu glasati za neku temu tri puta; za tri teme, dajući pri tome svakoj temi jedan glas; ili samo za dvije teme. Zatim zbrojite koje su teme skupile najviše glasova.

"Kako je divna spoznaja da nitko ne treba čekati niti jedan trenutak prije negoli krene poboljšati svijet."

Anne Frank

"Mudar čovjek nije onaj koji zna prave odgovore; već onaj koji postavlja prava pitanja."

Claude Levi-Straus

"Drveće i kamenje naučit će vas ono što nikada nećete naučiti od majstora."

St Bernard of Clairvaux
(c. 1110)

Preoblikovanje vaših ciljeva

U ovoj će vam fazi pomoći izrada "problemskog stabla" za temu kojom se želite baviti. To vam može pomoći da usmjerite pažnju na korijene odabranog problema i da bolje razumijete sve komponente koje pridonose određenoj temi. Tako ćete zaključiti da je možda učinkovitije pozabaviti se nekim od "korijenskih" problema nego problemom kojeg ste isprva imali na umu.

- Započnite zapisivanjem problema kojeg želite obraditi na sredinu velikog papira.
- Ispod toga upišite sve čimbenike koji utječu na taj problem i povežite ih tako da čine korijenje vašeg problema.
- Uzmite u obzir svaki korijen i razmislite o njegovim uzrocima; ucrtajte i njihov utjecaj na problem.
- Potpuno obradite svaki korijen; stablo može imati dublje korijenje nego što mislite.
- Možda ćete na isti način moći produžiti "grane" stabla; one će biti simptomi vašeg izvornog problema. Možda ćete uvidjeti da je ono što ste smatrali glavnim problemom zapravo korijen ili grana nekog drugog stabla.
- Po završetku, još jednom pogledajte stablo. Razmislite biste li trebali obrađivati zadatak kojeg ste si prvobitno postavili ili biste prvo trebali obraditi uzroke koji ga stvaraju? Je li vam stablo pomoglo da smislite načine kako biste obradili ovaj problem?

Kako to postići?

Osmišljavanje strategije

Jednom kad ste dobili jasnu sliku o mogućnostima koje vaša skupina posjeduje i kada ste odlučili koje ćete problemsko područje obrađivati, bit ćete spremni početi razmišljati kako najbolje pristupiti odabranom problemu.

Morate imati na umu sljedeće:

1. Specifičan problem koji ćete obrađivati: *što je bio rezultat vježbe "Problemsko stablo"?*
2. Vaša ciljana skupina: *na koga želite utjecati?*
3. Koje promjene želite postići unutar vaše ciljane skupine: *nakon vaše akcije što bi oni trebali raditi i misliti?*
4. Kako će doći do očekivanih promjena: *razmislite o onome što bi moglo izvršiti utjecaj na vašu ciljanu skupinu.*
5. Koje metode možete koristiti kako biste postigli ove promjene: *razmislite o različitim oblicima akcija koje smo naveli u prvom dijelu, ali dodajte i svoje ideje. Koja je metoda najprimjerenija u ovim uvjetima?*

Obradite različite faze plana na 280. stranici (dijagram 2) i pri tome raspravite o svakoj fazi unutar cijele skupine. Skupina se mora složiti sa svakom komponentom vašeg plana: ako se neki članovi ne slaže s inicijativom, vjerojatno bi mogli izgubiti neke vrijedne izvore ideja u skupini.

Organiziranje

"Cilj se ne postavlja uvijek da bi se ostvario, već da bi služio kao točka kojoj trebamo težiti."

Joseph Joubert

Konačno, prije nego krenete s praktičnim primjenom, morate napraviti plan djelovanja u kojem ćete odlučiti o nekim organizacijskim pitanjima. Ako ovo ne učinite, uvidjet ćete da neki od bitnih zadataka neće biti izvršeni, što može imati značajan utjecaj na ciljeve koje ste detaljno razradili.

Morate utvrditi:

- Koji se zadaci moraju izvršiti?
- Tko će preuzeti koji zadatak?
- Kada će zadaci biti izvršeni?

"Sposoban je onaj čovjek koji misli da je sposoban."

Buda

1. Sve zapišite kako biste mogli pratiti ostvarenje planova. Potrebna su vam dva velika papira i marker.
2. Provjerite je li svima jasno o čemu se raspravlja. Izaberite zapisničara. Napišite naslov na vrh jednog papira. Olujom ideja odredite sve zadatke koji se moraju izvršiti te ih zapišite na jedan veliki papir tako da ih svatko može vidjeti.
3. Ako organizirate neki događaj, dobro promislite o njemu, zamislite što će se toga dana događati i dva puta provjerite jeste li vodili računa o svim organizacijskim zadacima.
4. Sada prođite kroz popis i odlučite moraju li se poslovi obaviti odmah, uskoro ili kasnije. Označite svaki posao sa O, U ili K.
5. Uzmite drugi papir i iskoristite ga za "popis planiranih zadataka". U jedan stupac, počevši od lijeve strane papira, navedite sve zadatke koje treba izvršiti. U sljedeći stupac unesite osobe koje trebaju izvršiti pojedini zadatak. Naposljetku, u trećem stupcu navedite krajnje rokove za izvršavanje zadataka.
6. Međusobno razdijelite zadatke: nemojte ih dati samo jednoj ili dvjema osobama. Zamislite što bi se moglo dogoditi da se te osobe razbole ili da su pretrpane nekim drugim poslom i ne stignu izvršiti zadatak na vrijeme!

Ovo je jedan primjer kako bi popis planiranih zadataka mogao izgledati.

Popis planiranih zadataka

Događaj: ulična akcija za prava manjinskih skupina		
Zadatak	Tko ga obavlja?	Kada?
napraviti letke koji se trebaju podijeliti	Sally, John, Natalie, Ben	sastanci 10. i 17. rujna
organizirati objavljivanje	Rumen, Ben	nakon 20. rujna
napraviti transparente/plakate	svi	u tjednu koji počinje 24. rujna
kupiti materijal za transparente	Shila, Karen, Ivan	u tjednu koji počinje 17. rujna
zainteresirati druge ljude	Shila, Moca, Tania	u tjednu koji počinje 17. rujna
stupiti u kontakt s predstavnicima lokalnih vlasti (gradsko vijeće...)	Damien, Sue	kada datum bude potvrđen
obavijestiti policiju	Damien, Sue	
pokušati pozvati utjecajnu osobu iz lokalne sredine da se pridruži akciji		
informirati manjinske skupine		
natuknice za govore		
organizirati osvježavajuća pića za okrpju		
pospremanje nakon akcije		

Dijagram 2

PLANIRANJE PROGRAMA

Koji problem želite riješiti?

- kada ljudi ne traže svoja prava ■
- kada postoje torture ■
- kada je x zatočenik zbog vlastite savjesti ■
- kada y raspolaže nelegitimnom vlašću ■
- kada je etnička manjina izložena diskriminaciji ■
- vlada trguje oružjem za masovno uništenje ■

Koja je vaša ciljna skupina?

- mladi ljudi
- stanovnici vaše lokalne zajednice
- majke
- političari
- poslovna zajednica
- međunarodna zajednica

Koje promjene očekujete da će se zbiti?

- promjene u svijesti ciljne skupine ■
- promjene u javnom mnijenju ■
- novostečene vještine ■
- aktivnije uključivanje ostalih sudionika ■
- pokrivenost akcije medijima ■
- nove zakone ■
- institut pučkog pravobranitelja ■
- ispravljanje nepravde ■
- raspravu o problemu ■

Na koji ćete način ostvariti promjene?

- argumentom/nagovaranjem
- šokiranjem i zastrašivanjem poticati ljude na djelovanje
- zakonski dopuštenim načinima
- izborima/referendumima
- povećanom pripravnosti
- razvijanjem samosvijesti o snazi vlastite skupine
- informiranjem o određenim slučajevima
- pritiskom javnosti; lobiranjem
- međunarodnim utjecajem

Koja ćete sredstva koristiti u utjecanju na javnost?

- objavljivanje poruka u tisku ■
- internet ■
- kampanje, javni skupovi ■
- reklamni materijali koji se odlažu u poštanske sandučice, letci, plakati ■
- reklame i informativne poruke ■
- članci, statistike ■
- ulične demonstracije ■
- tečajevi za obučavanje, debatni programi, seminari/radionice ■
- pisma vladi ■